

Annwyl Cyfarwyddwr

AGC Adolygu Perfformiad Awdurdod Lleol

Gwnaethom gyhoeddi ein côd ymarfer ar gyfer adolygu gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol ym mis Ebrill 2019 â oedd yn amlinellu ein bwriad i ysgrifennu a chyhoeddi llythyr blynyddol ar gyfer awdurdodau lleol a fydd yn:

- darparu adborth ar weithgarwch arolygu a gwerthuso perfformiad a gwblhawyd gennym yn ystod y flwyddyn;
- adrodd ar y cynydd y mae'r awdurdod lleol wedi'i wneud wrth weithredu argymhellion o arolygiadau a / neu adolygiadau ymarfer plant ac oedolion;
- amlinellu ein blaenraglen waith.

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi ein hadolygiad o berfformiad Cyngor Gwynedd wrth gyflawni ei swyddogaethau statudol ym maes gwasanaethau cymdeithasol. Mae'n dilyn pedair egwyddor Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Y Ddeddf) a'n dull cynyddol gydweithredol a seiliedig ar gryfderau i gefnogi gwelliant. Bwriad y llythyr yw cynorthwyo'r awdurdod lleol a'i bartneriaid i wella'n barhaus.

Caiff y cynnwys ei lywio gan ein harolygiad o wasanaethau plant ym mis Mehefin 2018 a gweithgarwch gwerthuso perfformiad yn ystod y flwyddyn. Mae hyn wedi cynnwys ymweliadau â thîm anabledd dysgu awdurdodau lleol, gwasanaeth gwaith cymdeithasol cymunedol pobl hŷn a datblygiadau mewn cartref gofal awdurdod lleol.

Gwnaethom drafod y materion hyn a'n gweithgaredd gwerthuso perfformiad arfaethedig ar gyfer 2019/20 gyda chi yn y cyfarfod Adolygu Perfformiad blynyddol ar 8 Ebrill 2019.

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)
Swyddfa Cyffordd Llandudno
Swyddfeydd Llywodraeth
Sarn Mynach
Cyffordd Llandudno
Conwy
LL31 9RZ
www.arolygiaethgofal.cymru

☎ 0300 790 0126
☎ 0872 437 7301
✉ ciwlocalauthority@gov.wales

Care Inspectorate Wales (CIW)
Llandudno Junction Office
Government Offices
Sarn Mynach
Llandudno Junction
Conwy
LL31 9RZ
www.careinspectorate.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Crynodeb o gryfderau a meysydd i'w gwella yn unol ag egwyddorion Y Ddeddf

- Lles

Mae gan ar awdurdod lleol ddealltwriaeth dda o'i gryfderau ei hyn a'i feysydd o her mewn gwasanaethau cymdeithasol ar gyfer plant ac oedolion. Dangosodd yr arolygiad gwasanaethau plant ym mis Mai 2018 fod gan Gyngor Gwynedd drefniadau cryf i gadw plant yn ddiogel.

Canfu'r arolygiad y cynhaliwyd adolygiadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn unol â'r gofynion; fodd bynnag roedd angen gwaith i gryfhau trefniadau adolygu ar gyfer plant a phobl ifanc wrth gryfhau cofnodi canlyniadau a gwella cyfleoedd i blant weld eu swyddog adolygu. Gwelsom nad oedd rhai plant a phobl ifanc yn gweld eu hadolygiad neu eu proses llwybr yn gadarnhaol ac roedd gallu swyddogion adolygu annibynnol yn her wrth ystyried y nifer cynyddol o blant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol. Cawsom ein hannog i dderbyn cynllun gweithredu'r awdurdod lleol yn dilyn arolygiad a chlywed am waith wedi ei wneud i gryfhau trefniadau adolygu. Bydd hwn yn faes y byddwn yn ei ddilyn drwy ein gweithgarwch ac ymgysylltiad â phlant â phrofiad gofal.

Gwnaethom nodi bod angen cryfhau trefniadau maethu er mwy sicrhau y cedwir at y rheoliadau, gyda blaenoriaeth i recriwtio gofalwyr maeth i wella dewis lleoliadau. Maes sy'n her barhaus i'r awdurdod lleol yw digonolrwydd y lleoliadau ar gyfer plant y mae angen gofal a chymorth arnynt. Mae hyn wedi arwain at achlysuron lle mae plant wedi cael eu rhoi mewn lleoliadau heb eu rheoleiddio a all effeithio ar eu diogelwch a'u lles, ac yn faes sydd angen mwy o ffocws i sicrhau canlyniadau cadarnhaol.

Un o'r heriau sy'n wynebu gwasanaethau oedolion yw'r amser hir y mae pobl yn ei brofi ar gyfer cymorth gofal cartref i ddechrau, a all arwain at oedi wrth ryddhau pobl o'r ysbyty. Mae hyn yn cael ei achosi yn rhannol gan freuder y farchnad gofal cartref, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig a waethygir gan heriau wrth recriwtio gweithwyr gofal. Mae gan Gyngor Gwynedd gynllun ar gyfer trawsnewid gwasanaethau ac maent wedi dechrau'r broses hon wrth ddatblygu mentrau lleol i brofi ffyrdd newydd o weithio gyda'r nod o gyflawni canlyniadau gwell i bobl a goresgyn yr heriau presennol hyn. Mae angen i'r awdurdod lleol sicrhau ei fod yn gallu rheoli'r galw presennol, diogelu pobl a chydbwysu risgiau yn effeithiol wrth ddatblygu ei gynllun gwasanaeth trawsnewid.

Mae Cyngor Gwynedd yn parhau i fynd i'r afael â'r angen am welliannau o ran diogelu oedolion ac maent yn gweithio gyda'u partneriaid rhanbarthol i wella canlyniadau i oedolion a nodwyd mewn perygl. Bydd hwn yn faes y byddwn yn parhau i'w fonitro.

- Pobl

Mae gan Gyngor Gwynedd weithlu sefydlog, medrus a phrofiadol, gyda'r rhan fwyaf o bobl wedi gweithio i'r awdurdod lleol ers blynnyddoedd lawer. Roedd tystiolaeth bod Cyngor Gwynedd yn tyfu gweithlu medrus eu hunain gyda chysylltiadau â phrifysgol a darparu cyfleoedd da ar gyfer hyfforddiant a datblygiad parhaus. Dywedodd staff wrthym eu bod yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi gan reolwyr a'u bod yn gallu codi pryderon wrth iddynt godi. Roedd yr aelodau staff y gwnaethom siarad â nhw yn ystod gweithgaredd arolygu a gwerthuso perfformiad yn gadarnhaol am eu profiad o weithio i'r awdurdod lleol ac roeddent

yn gwerthfawrogi gallu ymarfer yn Gymraeg. Mae'r awdurdod lleol yn cefnogi'r gweithlu'n dda wrth ddefnyddio'r Gymraeg ac mae'n gallu cynnig cynnig gweithredol i bobl.

Dyweddodd staff sy'n gweithio i Gyngor Gwynedd wrthym eu bod yn hapus yn eu gwaith er gwaethaf heriau galw cynyddol. Roedd perthynas waith weithredol dda rhwng timau, adrannau ac asiantaethau allanol. Canfuom fod gweledigaeth ac ethos Cyngor Gwynedd o 'Ffordd Gwynedd' a 'rhoi pobl Gwynedd wrth wraidd popeth a wnânt' yn cael ei gydnabod a'i ddeall gan y gweithlu ac yn adlewyrchu ethos Y Ddeddf.

Un o lwyddiannau Cyngor Gwynedd yw agor cyfleuster seibiant i blant anabl, Hafan y Ser. Mae gan yr awdurdod lleol nifer o gartrefi gofal a gwasanaethau gofal cartref yn uniongyrchol ac maent wedi gweithio i sicrhau bod y gwasanaethau'n bodloni gofynion Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol 2016 (Deddf 2016). Fodd bynnag, mae recriwtio gweithwyr gofal wedi bod yn her barhaus i'r awdurdod lleol.

Mae Cyngor Gwynedd yn wynebu heriau sylweddol wrth ystyried niferoedd cynyddol o drefniadau diogelu rhag colli rhyddid a'r anhawster wrth ymateb o fewn yr amserlenni gofynnol.

Mae ein gwaith o fonitro'r trefniadau diogelu rhag colli rhyddid wedi nodi nad yw'r awdurdod lleol, fel llawer o bobl eraill yng Nghymru, yn gallu sicrhau na chaiff hawliau dynol pobl eu torri drwy gael eu hamddifadu o'u rhyddid yn anghyfreithlon. Byddwn yn parhau i fonitro hyn.

- Atal

Gydag atal yn gadarn ar yr agenda yn y gwasanaethau oedolion, mae gwaith ar y gweill i drawsnewid gwasanaethau wrth ddatblygu modelau amgen o ddarparu gwasanaethau i bobl hŷn. Mae gwasanaethau oedolion wedi gweithredu pum pwynt gwybodaeth, cyngor a chymorth (GCC) ar draws y sir i wella mynediad i gymorth i bobl yn eu cymunedau lleol. Byddwn yn adolygu hyn fel rhan o weithgaredd â ffocws yn ystod 2019/20. Nododd ein harolygiad o wasanaethau plant fod angen gwaith i ddatblygu'r gwasanaeth GCC ymhellach i alluogi gweithwyr i ddarparu gwasanaeth gwybodaeth cynhwysfawr i'r cyhoedd.

Gwelsom dystiolaeth o oruchwyliaeth aelodau etholedig wrth weithredu'r strategaeth cefnogi teuluoedd. Mae'r awdurdod lleol yn cydnabod yr angen i ddatblygu gwasanaethau ataliol ymhellach; dylai hyn fod yn faes gweithredu â blaenoriaeth. Rydym yn cydnabod bod maint a natur wledig Gwynedd yn ychwanegu at gymhlethdod darparu gwasanaethau hygyrch i bobl.

Drwy gydol 2018, canolbwyntiodd ein rhaglen waith ar blant a phobl ifanc sy'n brofiadol ym maes gofal. Casglwyd tystiolaeth ansoddol o chwe arolygiad plant a maethu awdurdodau lleol, 22 hunanwerthusiad a gwblhawyd gan awdurdodau lleol, cyfarfodydd herio a gynhaliwyd gyda'r awdurdodau lleol hynny nad oeddent yn destun gweithgaredd arolygu ac ymgysylltu â phlant â phrofiad gofal, y rhai sy'n gadael gofal a gofalwyr maeth. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyhoeddi ar ein gwefan, gyda chanfyddiadau allweddol yn cael eu gwneud mewn perthynas â phroffil, digonolrwydd, ymarfer, partneriaethau, sefydlogrwydd, llywodraethu a rhianta corfforaethol. Mae llawer o'r meysydd yr ydym wedi'u nodi ar gyfer gwella yn cael eu hystyried gan Grŵp Cyngori Gweinidogol Llywodraeth Cymru ar wella canlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n brofiadol ym maes gofal, ac rydym hefyd yn

gobeithio y bydd awdurdodau lleol yn ystyried eu cyfraniad eu hunain i fynd i'r afael â'r canfyddiadau hyn.

- Partneriaethau

Rydym wedi canfod arweinyddiaeth a llywodraethu cryf yng Nghyngor Gwynedd. Mae'r bwrdd rhianta corfforaethol yn uchelgeisiol i ddatblygu'r canlyniadau gorau ar gyfer gofal plant profiadol gyda chefnogaeth dda ar draws y cyngor. Gwelsom fod aelodau corfforaethol yn dangos ymrwymiad i ddarparu gwasanaethau plant ac oedolion o ansawdd da a gwelsom graffu priodol yn cael ei roi pan adroddodd swyddogion ar welliannau a wnaed o fewn y Gwasanaethau anabledd dysgu.

Gwelsom enghraifft dda o weithio mewn partneriaeth pan aethom i ddigwyddiad lle gwahoddwyd disgyblion ysgol i'r caffi yn y ganolfan hamdden, lle'r oedd oedolion ag anabledau dysgu wedi paratoi gweithgaredd ar gyfer y disgyblion. Mae hyn yn adlewyrchu uchelgais yr awdurdod lleol i gryfhau partneriaethau rhwng plant ysgol a phobl sy'n defnyddio ei wasanaeth anabledd dysgu.

Mae perthynas weithredol dda rhwng staff o'r bwrdd iechyd lleol a'r gwasanaethau oedolion sy'n datblygu prosiectau arloesol i drawsnewid gwasanaethau i alluogi pobl i gael mynediad at gymorth yn nes at eu cartref. Gwelsom hefyd waith partneriaeth effeithiol rhwng y gwasanaethau plant a'r gwasanaethau addysg ac iechyd wrth sicrhau canlyniadau da i blant y mae angen gofal a chymorth arnynt.

Cynllun Adolygu Perfformiad AGC ar gyfer 2019-20

Bydd ein rhaglen arolygu gwasanaethau oedolion thematig ar gyfer 2019/20 yn canolbwyntio ar atal a hyrwyddo annibyniaeth i bobl hŷn, ac ar gyfer arolygiad thematig gwasanaethau plant bydd y ffocws ar atal, partneriaethau a phrofiadau plant anabl. Os caiff eich awdurdod lleol ei ddewis i'w gynnwys yn y rhaglen hon, byddwch yn cael rhybudd pedair wythnos o ddyddiad yr arolygiad.

Byddwn yn ymgymryd â gweithgareddau ymgysylltu sy'n cyd-fynd â'r arolygiadau thematig ac yn cwrdd â phobl sy'n derbyn gwasanaethau gofal a chymorth. Byddwn yn trefnu cyfarfod gyda'r awdurdod lleol a'i bartneriaid allweddol yn yr haf i fynd ar drywydd meysydd a nodwyd yn yr hunanwerthusiad a gyflwynwyd ym mis Ionawr 2019 gan ganolbwyntio ar atal a hyrwyddo annibyniaeth ar gyfer hunanwerthuso pobl hŷn. Cyhoeddir adroddiad cenedlaethol thematig ar ôl cwblhau arolygiadau a gweithgareddau ymgysylltu.

Ar ddiwedd 2019, byddwn yn treialu archwiliad ar y cyd o drefniadau amddiffyn plant. Bydd yr arolygiad ar y cyd yn cael ei arwain gan AGC ac mewn partneriaeth ag AGIC, Estyn, Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi, ac Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi.

Gyda'r ymgyrch tuag at gydweithio ac integreiddio mewn gwasanaethau cyhoeddus, mae AGC yn gweithio'n agos gydag arolygiaethau eraill i rannu cudd-wybodaeth a chynllunio arolygiadau ar y cyd. Byddwn yn gweithio'n agos gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i gefnogi gwelliant mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Bydd CIW yn parhau yn 2019/20 i weithio gydag AGIC wrth arolygu timau iechyd meddwl cymunedol ar y cyd. Byddwn yn mynd ar drywydd argymhellion a wnaed o fewn AGIC ac

adolygiad thematig ar y cyd o Dimau Iechyd Meddwl Cymunedol fel rhan o gyfarfodydd penaethiaid gwasanaeth ddwywaith y flwyddyn gydag awdurdodau lleol. Bydd ein gweithgarwch â ffocws gyda'r awdurdod lleol yn edrych ar ddiogelu GCC ac oedolion, ac ansawdd adolygiadau o gynlluniau gofal a chymorth i blant. Gall hyn newid yn wyneb materion sy'n dod i'r amlwg.

Byddwch yn nodi bod y llythyr hwn wedi'i gopïo i gydweithwyr yn Swyddfa Archwilio Cymru, Estyn ac AGIC. Rydym yn gweithio'n agos gydag arolygiaethau partner i ystyried y persbectif corfforaethol ehangach y mae gwasanaethau cymdeithasol yn gweithredu ynddo, yn ogystal â chyd-destun lleol ar gyfer perfformiad gwasanaethau cymdeithasol.

Byddwn yn cyhoeddi fersiwn derfynol y llythyr hwn ar ein gwefan.

Yr eiddoch yn gywir,

Sharon Eastlake
Pennaeth Arolygu Awdurdodau Lleol Dros Dro
Arolygiaeth Gofal Cymru

Cc.
SAC
AGIC
Estyn